

Nowe rozporządzenia wykonawcze do Prawa geodezyjnego i kartograficznego, 2021 r.

8 małych rewolucji

Z końcem lipca 2021 r. w życie weszło 7 nowych rozporządzeń do prawa geodezyjnego oraz jedna nowelizacja. Razem stanowią pokaźny pakiet reform w branży – wielu drobnych oraz kilkunastu dogłębnych. Czy będą to zmiany na lepsze? I jaki jest ich wspólny mianownik?

Jerzy Królikowski

Wydanie wszystkich 7 nowych rozporządzeń (patrz ramka) wymusiła zeszłoroczna nowelizacja *Prawa geodezyjnego i kartograficznego*, a konkretnie drobna modyfikacja upoważnienia ustawowego. Rząd wraz z GUGiK zdecydował jednak, by przy tej okazji wprowadzić w przepisach wiele innych zmian. Czasu na to było niewiele, bo nowe rozporządzenia musiały wejść w życie najpóźniej 31 lipca br. W efekcie prace legislacyjne nad tymi aktami trwały do ostatniej chwili, a ich publikacja nastąpiła raptem na kilka dni, a nawet kilka godzin przed końcowym terminem.

Wspólnym mianownikiem nowych przepisów jest także ich mniejsza objętość niż poprzednio, i to znacznie. Na przykład w rozporządzeniu ws. *EGiB* liczba paragrafów zmniejszyła się z 79 do 48. Zdecydowanie większe odchudzenie nastąpiło jednak w załącznikach – jedne z nich mocno skrócono, a inne nawet zupełnie usunięto (nie znajdziemy tam np. schematów XSD, które przeniesiono do internetowego repozytorium interoperacyjności). Spore cięcia zastosowano w urzędowych bazach danych. Zredukowano zarówno liczbę wykazywanych obiektów, jak i przyporządkowanych im atrybutów.

W toku konsultacji nie brakowało opinii, że te cięcia zaszkodzą geodezji. Doprowadzą bowiem do problemów z interpretacją prawa, a także do różnej zawartości baz w poszczególnych gminach i powiatach. Na marginesie warto wspomnieć, że podobne zarzuty formułowano w zeszłym roku w odniesieniu do nowych standardów geodezyjnych. Dotychczasowe doświadczenia pokazują jednak, że obawy te generalnie się nie sprawdziły.

31 lipca zaczęły obowiązywać następujące rozporządzenia:

- zmieniające rozporządzenie w sprawie standardów technicznych wykonywania geodezyjnych pomiarów sytuacyjnych i wysokościowych oraz opracowywania i przekazywania wyników tych pomiarów do państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego (DzU poz. 1304);
- w sprawie osnów geodezyjnych, gravimetrycznych i magnetycznych (DzU poz. 1341);
- w sprawie ewidencji miejscowości, ulic i adresów (DzU poz. 1368);
- w sprawie państwowego rejestru granic i powierzchni jednostek podziałów terytorialnych kraju (DzU poz. 1373);
- w sprawie geodezyjnej ewidencji sieci uzbrojenia terenu (DzU poz. 1374);
- w sprawie ewidencji gruntów i budynków (nieopublikowane do 29 lipca);
- w sprawie bazy danych obiektów topograficznych oraz mapy zasadniczej (nieopublikowane do 29 lipca);
- w sprawie bazy danych obiektów topograficznych oraz bazy danych obiektów ogólnogeograficznych, a także standardowych opracowań kartograficznych (nieopublikowane do 29 lipca).

Nowe rozporządzenia łączy także wprowadzenie ułatwień w dostępie do danych przestrzennych. Zapisano w nich wprost, że z zasobów EGiB, RCN, GESUT, BDOT500, EMUiA, PRG oraz osnów będziemy mogli korzystać przy użyciu sieciowych usług pobierania (WFS) i przeglądania (WMS) o ściśle określonej specyfikacji. Nie sprecyzowano jednak, do kiedy dysponenci poszczególnych rejestrów muszą te serwisy udostępnić.

● Nie wszystko naraz

Choć wymienione rozporządzenia weszły w życie 31 lipca, przewidziano w nich kilka terminów przejściowych (patrz ramka na s. obok). Najważniejsze z nich dotyczą dostosowania zawartości baz danych do nowych regulacji. Można się spodziewać, że to właśnie ten proces spowoduje największe zamieszanie. Wprawdzie GUGiK zarzeka się, że konwersja baz będzie w dużej mierze automatyczna, a jej ciężar wezmą na siebie głównie dostawcy systemów do prowadzenia PZGiK, to z pewnością nie zabraknie maruderów, którzy nie wyrobią się w podanych terminach. Czekają zatem kilka lat funkcjonowania w podwójnej rzeczywistości. Będzie to z pewnością wyzwanie dla geodetów, którzy w jednym powiecie będą jeszcze oddawać dane „po staremu”, a w innym już według nowej specyfikacji.

Odrębnym problemem jest to, czy tę konwersję faktycznie da się przeprowadzić automatycznie i bez dodatkowych kosztów. Jak pisaliśmy w lipcowym *GEODECIE*, wątpliwa w to zarówno niektórzy samorządowcy, jak i dostawcy oprogramowania geodezyjnego. Cały proces z pewnością znacząco usprawniłoby dołączenie do rozporządzeń tzw. tabel konwersji pokazujących wprost, które obiekty i atrybuty ulegają zmianie, które są usuwane, a które dodawane. Byłoby to istotne ułatwienie nie

tylko dla firm informatycznych, ale i wykonawców prac geodezyjnych. Niestety, mimo próśb o opracowanie takiego dokumentu GUGiK uznał, że jest on zbędny.

• Wielkie odchudzanie EGiB

Zdecydowanie największym zainteresowaniem podczas konsultacji publicznych cieszyło się rozporządzenie *ws. EGiB* – zgłoszono do niego blisko tysiąc uwag. Jednym z głównych celów, jaki postawili sobie autorzy nowych przepisów, było ograniczenie zakresu informacyjnego tego rejestru. Najbardziej spektakularnym tego przykładem jest zredukowanie 174 funkcji budynków do raptem 10 rodzajów budynków według Klasyfikacji Środków Trwałych. Ponadto liczbę kategorii danych działki ewidencyjnej zmniejszono z 11 do 9, a budynku – z 27 do 12.

Z kolei grup użytków gruntowych będzie 5 zamiast dotychczasowych 6. Usunięto bowiem użytki ekologiczne, gdyż informacja na ich temat znajdują się już w Centralnym Rejestrze Form Ochrony Przyrody prowadzonym przez GDOŚ. Treścią ewidencji nie będzie ponadto informacja, czy osoba fizyczna jest cudzoziemcem. Urealniono też zakres informacyjny Rejestru cen nieruchomości (RCN), tak aby znajdowały się tam tylko te informacje, które można uzyskać z aktów notarialnych.

W przepisach ujednolicono definicję budynku z jej brzmieniem w *Prawie budowlanym*. W pierwotnym projekcie określono, że powierzchnia budynku w EGiB ma być wyliczana zgodnie z przepisami wykonawczymi do tej ustawy. Po konsultacjach doprecyzowano jednak tę kwestię w następujący sposób: „Pole powierzchni zabudowy oblicza się na podstawie prostokątnego rzutu na płaszczyznę poziomą zewnętrznych płaszczyzn ścian zewnętrznych kondygnacji przyziemnej budynku, a w budynkach posadowionych na filarach, na podstawie rzutu zewnętrznych płaszczyzn ścian zewnętrznych kondygnacji opartej na tych filarach. W przypadku budynków posiadających tylko kondygnację podziemną pole powierzchni zabudowy oblicza się na podstawie prostokątnego rzutu na płaszczyznę poziomą zewnętrznych krawędzi tego budynku”.

W § 15 zapisano, że w EGiB nie wykazuje się budynków, które nie wymagają geodezyjnej inwentaryzacji powykonawczej (czyli niektórych obiektów, które można budować „na zgłoszenie”) oraz budynków projektowanych i w budowie – elementy te stają się jednocześnie treścią BDOT500. Z kolei zgodnie z § 19 w ewidencji oprócz konturu budynku ujawnia się bloki budynków oraz obiekty budowlane trwale związane z budynkiem, takie jak: taras, weranda, wiatrołap, schody, podpora, rampa, wjazd do podziemia czy podjazd dla osób niepełnosprawnych. Ponadto znacząco skrócono listę atrybutów budynku (schematy na kolejnej stronie). Zrezygnowano chociażby z roku zakończenia budowy, daty

przyjęcia budynku do użytkowania czy kontrowersyjnego atrybutu „budynekGotowyNaSzybkiInternet”. W przypadku lokali usunięto natomiast m.in. atrybut informujący o liczbie izb.

Innym istotnym przykładem redukcji zakresu informacyjnego EGiB są punkty graniczne. W ich przypadku zrezygnowano z 9 atrybutów ZRD (źródło danych) oraz 6 atrybutów BPP (błąd położenia względem osnowy), które zastąpiono przyjmującymi tylko dwie wartości atrybutami SPD (sposób pozyskania danych o punkcie granicznym) oraz ISD (informacja o spełnieniu warunków dokładnościowych przez punkt graniczny). Jako że podczas konsultacji krytykowano zaliczanie punktów ZDR = 9 (inne źródła, w tym wyniki ustaleń i analiz, o których mowa w § 39 ust. 3) do SPD = 2 (nieustalony), ostatecznie GUGiK postanowił przyjąć wszystkie te obiekty jako „ustalone”.

Rozporządzenie reguluje wydawanie wypisów i wyrysów z EGiB również w formie elektronicznej. To ważna zmiana, bo choć w niektórych powiatach takie dokumenty sprzedawano już wcześniej, to obywatele mieli problem z ich uznawaniem, szczególnie w sądach. W rozporządzeniu przyjęto ponadto dokument elektroniczny jako podstawową formę przekazywania zawiadomień o zmianie danych ewidencyjnych. Powiewem nowoczesności ma być także automatyczne powiązanie adresów podmiotów ewidencyjnych z rejestrami PESEL i REGON z jednoczesnym usunięciem z EGiB adresu korespondencyjnego. Mimo krytyki, że utrudni to zawiadamianie właścicieli nieruchomości, GUGiK nie zdecydował się wycofać z tej zmiany.

Sporo kontrowersji wzbudziły przepisy dotyczące ustalania granic. Argumentowano, że kryteria wykonywania tej czynności powinny być podobne jak przy rozgraniczaniu, bo w proponowanej formie mogą prowadzić do bezumownego przenoszenia prawa własności. Nie przewidują bowiem analizy materiałów PZGiK, ale bazowanie przede wszystkim na zgodnym oświadczeniu stron (w dalszej kolejności na ostatnim spokojnym stanie posiadania oraz położeniu znaków i śladów). GUGiK nie uległ jednak naciskom, tłumacząc, że ustalanie granic i rozgraniczanie to dwie zupełnie różne procedury, natomiast analiza materiałów PZGiK jest oczywistością w każdej pracy geodezyjnej. Urząd poszedł jednak na pewien kompromis, bo w § 33 dopisano, że zgodne oświadczenie stron i stan posiadania nie mogą być sprzeczne z dostępnymi materiałami. GUGiK przystał ponadto na propozycję, by ustalanie granic mogli wykonywać jedynie geodeci z zakresami uprawnień nr 2 i 5, ale już nie z „jedynek”, jak pierwotnie proponowano. Z drugiej strony nie uwzględniono postulatu SGP, by pozostawić możliwość ustalania granic na podstawie zobrażeń lotniczych, satelitarnych lub ortofotomapy.

W toku konsultacji krytykowano także usunięcie z rozporządzenia treści § 82a dotyczącego ustalania linii brzegu. W od-

Okresy przejściowe w nowych rozporządzeniach

2021 r.

• **31 lipca** – wchodzi w życie 7 nowych rozporządzeń i nowelizacja standardów (co ważne, dotyczy ona również prac zgłoszonych, ale nieprzyjętych do PZGiK przed tą datą);

• **31 października** – dostosowanie baz osnów w zakresie typu stabilizacji;

• **do 31 grudnia** – możliwość stosowania dotychczasowych przepisów *ws. EGiB* dla prac zgłoszonych i niezaoczonych przed 31 lipca 2021 r.;

• **do 31 grudnia** – możliwość stosowania dotychczasowych przepisów *ws. BDOT500* dla prac związanych z aktualizacją BDOT500 (podobnej regulacji nie przewidziano dla GESUT).

2022 r.

• **31 stycznia** – dostosowanie baz EMUiA do nowych regulacji;

• **do 31 grudnia** – możliwość ustalania linii brzegu na podstawie art. 220 ust. 1-4 Prawa wodnego;

• **31 grudnia** – dostosowanie baz BDOT500 do nowych regulacji;

• **31 grudnia** – dostosowanie baz GESUT do nowych regulacji.

2023 r.

• **31 grudnia** – dostosowanie baz EGiB do nowych regulacji;

• **31 grudnia** – dostosowanie BDOT10k do nowych regulacji; możliwość aktualizacji BDOT10k na starych zasadach;

• **31 grudnia** – dostosowanie baz BDOT500 i GESUT do nowego układu wysokościowego.

2024 r.

• **31 grudnia** (lub do momentu modernizacji EGiB) – dostosowanie numerów działek do nowych regulacji;

• **31 grudnia** – dostosowanie identyfikatorów budynków i lokali do nowych regulacji.

«FeatureType» EGB_Budynek		EGB_OgólnyObiekt
+ idBudynku :CharacterString		
+ statusBudynku :EGB_StatusBudynku		
+ numerKW :CharacterString [0..*]		
+ numerElektronicznejKW :CharacterString [0..*]		
+ rodzajWgKST :EGB_RodzajWgKST		
+ /lacznaPowUzytkLokaliNiewyodrebnionych :Area [0..1]		
+ /lacznaPowUzytkLokaliWyodrebnionych :Area [0..1]		
+ powierzchniaUzytkowaBudynkuZObmiarow :Area [0..1]		
+ powierzchniaUzytkowaBudynkuWgProjektuBudowlanego :Area [0..1]		
+ powierzchniaUzytkowaPomieszczenPrzynaleznychDoLokali :Area [0..1]		
+ dodatkoweInformacje :CharacterString [0..1]		
+ rokZakonczeniaPrzebudowy :Integer [0..1]		
+ wiekZakonczeniaBudowy :Integer [0..1]		
+ wiekZakonczeniaPrzebudowy :Integer [0..1]		
+ zakresPrzebudowy :EGB_ZakresPrzebudowyBudynku [0..1]		
+ stopienPewnosciUstalaniaDatyPrzebudowy :EGB_ZrodloDatyBudowy [0..1]		
+ georeferencja :GM_Point [0..1]		
+ innaFunkcjaBudynku :EGB_FunkcjaBudynku [0..*]		
+ budynekGotowyNaSzybkInternet :Boolean [0..1]		
«Voidable»		
+ geometria :GM_MultiSurface		
+ masaWgPKOB :EGB_KlasaWgPKOB		
+ glownaFunkcjaBudynku :EGB_FunkcjaBudynku		
+ dataWyceny :Date		
+ liczbaKondygnacjiNadziemnych :Integer		
+ liczbaKondygnacjiPodziemnych :Integer		
+ /liczbaUjawnionychSamodzielnichLokali :Integer		
+ materialScianZewn :EGB_MaterialScianZewnBudynku		
+ numerRejestruZabytkow :CharacterString		
+ powZabudowy :Area		
+ rokZakonczeniaBudowy :Integer		
+ wartoscBudynku :Decimal		
+ stopienPewnosciUstalaniaDatyBudowy :EGB_ZrodloDatyBudowy		
+ stanUzytkowaniaBudynku :EGB_StanUzytkowaniaBudynku		
+ dataOddaniaDoUzytkowaniaBudynku :Date		
+ dataRozbiorkiBudynku :Date		
+ przyczynaRozbiorkiBudynku :EGB_PrzyczynaRozbiorki		
+ informacjaDotyczacaCzesciBudynku :EGB_InfoCzesciBudynku [0..*]		
+ liczbaLokaliOKreslonejLiczbilzb :EGB_LiczbaLokali [0..1]		
+ lacznaLiczbaLzbWBudynku :Integer [0..1]		
+ czyWlata :Boolean		

«FeatureType» EGB_Budynek		EGB_OgólnyObiekt
+ idBudynku: CharacterString		
+ geometria: GM_MultiSurface [0..1]		
+ rodzajWgKST: EGB_RodzajWgKST		
+ liczbaKondygnacjiNadziemnych: Integer		
+ liczbaKondygnacjiPodziemnych: Integer		
+ powZabudowy: Area		
+ /lacznaPowUzytkowaLokaliWyodrebnionych: Area [0..1]		
+ /lacznaPowUzytkowaLokaliNieWyodrebnionych: Area [0..1]		
+ /lacznaPowUzytkowaPomieszczenPrzynaleznych: Area [0..1]		
+ dokumentPotwierdzajacyWlanosc: CharacterString [0..1]		
+ numerKW: CharacterString [0..*]		
+ dodatkoweInformacje: CharacterString [0..1]		

Redukcja liczby atrybutów w EGiB widoczna w schematach aplikacyjnych budynku w starym i nowym rozporządzeniu

nym wskazaniem na przepisy kodeksu postępowania administracyjnego.

• Porządkowanie instalacji w GESUT

W nowym rozporządzeniu ws. GESUT uwagę zwraca chociażby zmarginalizowanie krajowej bazy GESUT (K-GESUT). Dotyczące jej przepisy w praktyce zredukowano do dwóch paragrafów. Określają one zawartość tego rejestru (dane z powiatowych baz GESUT dotyczące: hydrantów, turbin wiatrowych, stacji ładowania pojazdów elektrycznych i wież telekomunikacyjnych) oraz sposób aktualizacji (na podstawie powiatowych usług sieciowych). Jak wyjaśniają autorzy przepisów, ta zmiana podejścia do K-GESUT ma uczynić tę bazę realnie przydatną.

Duże zmiany zaszły także w wykazie obiektów GESUT. W starym rozporządzeniu wykaz zawierał 84 obiekty, a w nowym tylko 52, przy czym równocześnie zmieniono kody wszystkich obiektów. Uporządkowano je wg typów sieci, a obiekty związane z różnymi sekcjami umieszczono w odrębnej klasie. Nowością jest np. stacja ładowania pojazdów elektrycznych. Zlikwidowano natomiast podział na różne typy przewodów ciepłowniczych, elektroenergetycznych, gazowych, kanalizacyjnych czy wodociagowych; informacje na temat np. napięcia czy ciśnienia w tych instalacjach będą przechowywane w atrybutach. Usunięto ponadto obiekty „przewód naftowy” czy „przewód benzynowy” – oba te typy sieci będą teraz rozróżniane w atrybutach obiektu „przewód specjalny”.

Zamiast 5 obiektów w klasie „obudowa przewodu” będą tylko dwa – „kanał technologiczny” oraz „obudowa ochronna przewodu”. Nie znajdziemy też takich obiektów jak: „dystrybutor paliw”, „sygnalizator świetlny”, „trójnik”, „wywietrznik”, „złącze kablowe”, „punkt o określonej wysokości” (różne obiekty będą przechowywane jako dane atrybutowe), „inny maszt”, „maszt telekomunikacyjny” czy „korytarz przesyłowy”. Ponadto dawna klasa „budowla podziemna” (na którą składało się 8 obiektów) teraz staje się jednym obiektem o tej samej nazwie. Jednocześnie w wykazie obiektów pozostaje „komora podziemna”, a „osadnik” wchodzi do obiektu „osadnik/szambo”. Idąc dalej, zamiast 6 typów słupów teraz będą 2 („słup przewodów napowietrznych” oraz „słup trakcyjny”).

Nowy katalog obiektów określa także ich dozwoloną geometrię (punkt, linia łamana i poligon oraz 3 nowe typy: multipunkt, multilinia i multipowierzchnia). Podczas konsultacji publicznych zwracano uwagę, że niektóre zmiany w tym zakresie mogą wymagać ręcznej redakcji czy analizy operatów. Ma to dotyczyć

powiedzi na te głosy GUGiK wprowadził stosowny przepis przejściowy obowiązujący do końca 2022 r. Ponadto, jak pisaliśmy w GEODECIE 7/2021, sporo emocji budzi obowiązek zmiany numerów działek powiązanych z arkuszem mapy, a także rezygnacja ze sposobu tworzenia identyfikatorów budynków odnoszących się do działki i arkusza mapy. Powiaty, których dotyczą te przepisy, argumentowały, że oznacza to dla nich sporo wydatków i dodatkowej pracy. GUGiK nie zrezygnował jednak z tych zmian, choć znacząco wydłużono czas na ich wprowadzenie.

Wśród wielu innych nowości warto zwrócić uwagę na:

- obowiązek opiniowania projektów zakładania i modernizacji EGiB u GKG za pośrednictwem WINGiK-a,
- ograniczenie liczby przesyłanych do ksiąg wieczystych zawiadomień o zmianie danych ewidencyjnych,
- określenie zakresu informacji zamieszczanych w wykazie zmian danych ewidencyjnych,
- rezygnację z wypisów z kartotek budynku i lokalu,
- wyłączenie z gleboznawczej klasyfikacji gruntów terenów leśnych zarządzanych przez Lasy Państwowe,
- wyłączenie marszałków ze sporządzania zestawień zbiorczych EGiB,
- przywrócenie zawiadamiania właścicieli o zmianach w EGiB w przypadku zmian wprowadzanych na wniosek oraz w trybie czynności materialno-technicznej na podstawie dokumentacji przyjętej do PZGiK,
- uregulowanie trybu postępowania z projektowanymi działkami i projektowanymi punktami granicznymi,
- doprecyzowanie przepisów dotyczących doręczania zawiadomień w toku ustalania przebiegu granic z jednoznacz-

choćby kanałów technologicznych, latarni, masztów, stacji transformatorowych, studni, szaf czy zbiorników. W odpowiedzi na te uwagi GUGiK wprowadził w rozporządzeniu kilka zmian, a w innych przypadkach stwierdził, że wbrew obawom konwersja może być zrealizowana w pełni automatycznie. Jeśli dany obiekt może być reprezentowany w GESUT zarówno w postaci punktu, jak i poligonu, reprezentację punktową stosuje się przy średnicy poniżej 0,75 m.

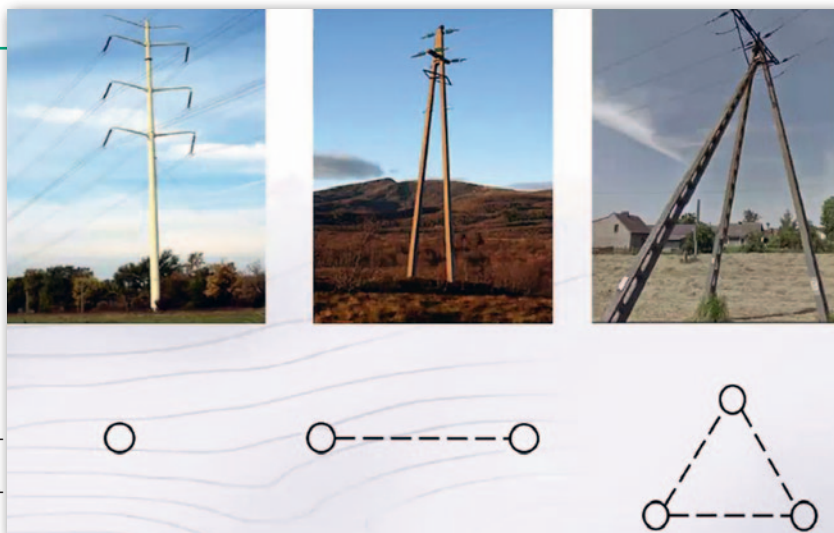
Spore zmiany zaszły także w atrybutach. Na przykład liczba dopuszczalnych wartości atrybutu „GESUT_Źródło” określającego źródło danych spadła z 13 do 9 (zrezygnowano z atrybutów: „niepoprawne”, „pozwolenie na budowę”, „zgłoszenie budowy”, „dokumentacja z wytyczenia”). Ponadto w GESUT wykazywane będą przewody istniejące i projektowane, ale już nie – przewody w budowie. Liczbę funkcji przewodów zmniejszono z kolei z 4 do 2 („główny”, „przyłącze”), a rodzajów przewodów – z 10 do 8. W atrybutach ogólnych obiektu datę pomiaru zastąpiono datą przyjęcia do zasobu. Zrezygnowano też z atrybutów „liczba przewodów”, a dla przewodów rurowych z „materiału”.

Z dotychczasowych regulacji usunięto obszerne zapisy dotyczące zasad wprowadzania obiektów do GESUT. Jak tłumaczą autorzy przepisów, zagadnienia dotyczące sposobu wykonania pomiaru zostały już określone w rozporządzeniu ws. standardów geodezyjnych.

Natomiast bez zmian pozostała regulacja, zgodnie z którą aktualizacja GESUT powinna następować w ciągu 30 dni od uzyskania niezbędnych danych. Z kolei aktualizacja K-GESUT ma się odbywać na bieżąco.

● Przeprowadzka z EGİB do BDOT500

Jedną z najważniejszych zmian w rozporządzeniu ws. BDOT500 jest przeniesienie do niej tych obiektów, które nie będą już wykazywane w EGİB, oraz obiektów budowlanych trwale związanych z budynkiem. Są to: budynek (chodzi o budynki niepodlegające inwentaryzacji powykonawczej), budynek w budowie, kondygnacja nadziemna, kondygnacja podziemna, łącznik, nawis, przejazd przez budynek, inny rodzaj bloku, taras, weranda lub ganek, wiatrołap, schody, podpora związana z budynkiem, rampa, wjazd do podziemia, podjazd dla osób niepełnosprawnych.

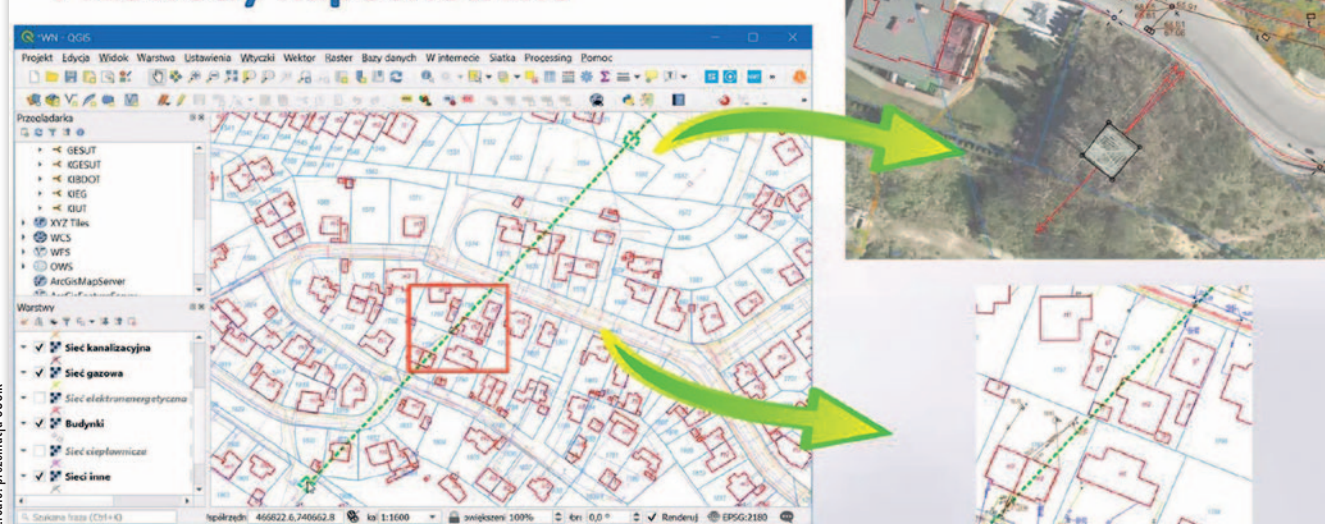

Przykład wykorzystania nowego typu geometrii typu multipunkt dla słupów przewodów napowietrznych

Mimo to wykaz obiektów bazy BDOT500 znacznie się skurczył (ze 113 do 80 elementów), jednocześnie uporządkowano je w inny sposób oraz zaproponowano nadanie nowych kodów. W wykazie tym nie znajdziemy chociażby takich elementów, jak: kort tenisowy, tor żużlowy i saneczkowy, skocznia narciarska, odbój lub dalba, poler, suwnica, taśmociąg, estrada, reklama lub tablica informacyjna, bród, przeprawa promowa, obszar objęty drenowaniem, wodospad, źródło, bagno, mokradło czy szuwały. Ponadto trzy typy zbiorników technicznych połączono w jeden obiekt. Podobnie uczyniono w przypadku torów.

W rozporządzeniu wyraźnie ograniczono liczbę atrybutów. Pozbyto się chociażby tych określających: typ ruchu na danym obiekcie komunikacyjnym, materiał, z którego zbudowane jest umocnienie, czy rodzaj podpory. Atrybut „poziom obiektu” („BDZ_Poziom”) zmienia się z kolei na „położenie ciągu komunikacyjnego”. Z 12 do 7 ograniczono liczbę atrybutów dotyczących nawierzchni (żwir, tłuczeń, stabilizowana żwir lub żużlem połączono w jeden atrybut, a kostka brukowa zastępuje dawne atrybuty: bruk, klinkier, kostka kamienna i kostka prefabrykowana). Podobnie jak w przypadku przepisów ws. GESUT, atrybut „data pomiaru” zastąpiono „datą przyjęcia do PZGiK”. Dodano też nowe typy geometrii: multipunkt, multilinia i multipowierzchnia, oraz zrezygnowano z załącznika określającego standardy techniczne tworzenia i aktualizacji tej bazy.

Przewody napowietrzne

Stary (na górze) i nowy (na dole) sposób prezentowania przewodów napowietrznych na mapie zasadniczej

Tab. 4. Typy stabilizacji punktów osnowy

Kod	Typ znaku	Szczegółowy opis typu znaku	Dotychczasowy kod znaku
1	Naziemny	Znak z trwałego materiału stabilizowany w gruncie lub na litym podłożu	2, 4, 8
2	Naziemny z częścią podziemną	Znak z trwałego materiału stabilizowany w gruncie, zawierający elementy podziemne umieszczone centrycznie pod znakiem naziemnym	5
3	Podziemny	Znak stabilizowany pod powierzchnią ziemi	6
4	Ścienne	Znak stabilizowany w ścianie budynku	3
5	Na budowli	Znak zakładany na elementach stałych budowli, np. trwałe osadzone boleć, śruba, maszt anteny stacji referencyjnej	1, 7
6	Element budowli	Element budowli stałej, np. podstawa krzyża lub środek galki na wieżach budowli	0
7	Znak specjalny	Pozostałe typy znaków	9

Tab. 5. Oznaczenia stanu znaku

Kod	Stan znaku
0	Brak danych
1	Dobry
2	Uszkodzony
3	Zniszczony

W zakresie aktualizacji BDOT500 wprowadzono pewne zmiany. Według dotychczasowych regulacji proces ten odbywa się na podstawie danych lub informacji zawartych w 1) materiałach przyjętych do zasobu oraz 2) pozyskanych z innych rejestrów publicznych. W nowym rozporządzeniu pkt 2 zniknął, za to czas na przeprowadzenie aktualizacji pozostał bez zmian (30 dni).

Przepisy wprowadzają też istotne modyfikacje wyglądu mapy zasadniczej. Według dokumentów z konsultacji publicznych zmieniono około 30% znaków. Jedną z ważniejszych modyfikacji jest nowy sposób prezentacji przewodów napowietrznych – strzałki wychodzące ze słupa zastępuje linia łącząca sąsiednie słupy (rys. na poprzedniej stronie).

• Krócej o zakładaniu osnów

W rozporządzeniu ws. osnów szczególnie dużo zmian zaszło w załączniku określającym standardy techniczne zakładania i utrzymywania tych punktów. Względem starego rozporządzenia skrócił się on z 8,5 tys. wyrazów do 2,9 tys. Tyle liczby. A co z treścią?

Nowe standardy rozpoczynają się tabelami, które precyzują minimalne zagęszczenie punktów osnowy czy terminy okresowych przeglądów. Część z tych parametrów przeniesiono z poprzedniego aktu, ale niektóre nieco zmodyfikowano (np. zagęszczenie osnowy poziomej – 1 pkt/1 km kw. zamiast 1 pkt/1,2 km kw.) lub dodano (zagęszczenie pkt dla osnowy wysokościowej oraz terenów zwartej zabudowy). Jak wyjaśniają autorzy przepisów, regulacje te uwzględniają rozwój technologiczny oraz włączenie punktów ASG-EUPOS do osnowy fundamentalnej. W załączniku znacznie skrócono także wymagania dotyczące pomiaru punktów szczegółowej osnowy poziomej i wysokościowej (z 55 do 28) i usunięto regulacje dotyczące osnowy wielo-

funkcyjnej. W ocenie GUGiK nowe przepisy powinny ponadto ułatwić zakładanie punktów osnowy jako stacji referencyjnych.

Podczas konsultacji społecznych wiele podmiotów krytycznie oceniało propozycję wprowadzenia nowych zasad numeracji punktów osnowy. Padły argumenty, że może to spowodować niepotrzebne zamieszanie w bazach danych. GUGiK nie wycofał się jednak z tej zmiany. „Zapisy projektowanego rozporządzenia nie narzucają obowiązku przenumerowania punktów osnów w momencie wejścia w życie niniejszego aktu prawnego” – argumentował Urząd. Dodał jednocześnie, że obowiązek wprowadzenia nowej numeracji będzie dotyczył tylko punktów nowo zakładanych.

W konsultacjach przewijała się także kwestia dotychczasowego wymogu prowadzenia przynajmniej 45-minutowej sesji przy zakładaniu osnowy techniką GNSS, co w ocenie niektórych organizacji nie przystaje do współczesnych możliwości sprzętu satelitarnego. W odpowiedzi na te uwagi GUGiK zmienił brzmienie kwestionowanego przepisu na następujące: „2) nie mniej niż jedna trzecia wyznaczanych punktów musi posiadać obserwacje wykonane w dwóch niezależnych sesjach pomiarowych; 3) czas trwania sesji pomiarowej musi być dostosowany do warunków wykonywania pomiarów, aby zapewnić osiągnięcie wymaganej dokładności”.

Przepisy zmieniają również typy stabilizacji punktów osnowy. Zamiast 10 dotychczasowych wartości będzie 7 – szczegóły w tabeli obok (numeracja jak w rozporządzeniu).

• Porządkowanie EMUiA ma być łatwiejsze

Nowe rozporządzenie ws. EMUiA ma uporządkować zasady tworzenia, aktualizacji i udostępniania tej ewidencji. Jeśli chodzi o konkrety, to akt ten – podobnie jak wcześniejsze przepisy – dopuszcza w określonych przypadkach stosowanie oznaczeń porządkowych, które oprócz liczby całkowitej zawierają również litery. Nowością jest jednak możliwość wykorzystania maksymalnie dwóch liter oraz wyłączenie ze stosowania liter I, O oraz Q jako niejednoznacznych w postrzeganiu wzrokowym. Przepisy nie dopuszczają ponadto prowadzenia numeracji porządkowej dotyczącej części miejscowości – w takich przypadkach samorząd będzie musiał dokonać przenumerowania z urzędu albo przeprowadzić procedurę zmiany rodzaju miejscowości. Zgodnie z nowymi regulacjami niedozwolone jest też stosowanie jednego numeru porządkowego dla wielu budynków położonych na tej samej nieruchomości oraz nadawanie odrębnych numerów porządkowych dla poszczególnych kondygnacji budynków.

W rozporządzeniu doprecyzowano, kiedy we wniosku o nadanie numeru porządkowego wymagana jest mapa lub szkic („jeżeli dotyczy więcej niż jednego budynku lub sytuacja w terenie nie wskazuje jednoznacznie, któremu budynkowi ma zostać ustalony numer porządkowy”). Wprowadzono przewidywanie numerów porządkowych pod przyszłą zabudowę, a także regulacje, które mają bardziej sprzyjać eliminacji błędów w istniejącej numeracji adresowej – gdy brak unikalności numerów, ich przenumerowanie powinno następować z urzędu.

Celem nowych przepisów jest też wprowadzenie pełnej zgodności EMUiA z rejestrem TERYT w zakresie nazw ulic i miejscowości oraz ich identyfikatorów. Definiując usługi sieciowe WMS i WFS, określono, że mają one służyć nie tylko obywatelom, ale również do obowiązkowego przekazywania danych EMUiA do Głównego Urzędu Statystycznego oraz Państwowego rejestru granic (PRG). Jeśli chodzi o PRG, rozporządzenie wymaga, by zasilenie tej bazy nowymi lub zmienionymi danymi EMUiA następowało jeszcze w dniu przeprowadzenia aktualizacji.

• By sprawniej aktualizować BDOT10k

Rozporządzenie ws. BDOT10k i BDOO to kolejny przykład nowego aktu, który znacząco zmniejszył swoją objętość (głównie kosztem obszernych załączników). Spore zmiany można dostrzec też w katalogu obiektów BDOT10k, gdzie liczba pozycji zmalała z 428 do 273. Ten spadek wynika zarówno z usunięcia niektórych obiektów (np. tereny pod drogami), jak i łączenia innych (dotyczy to chociażby typów: basenów, jazów, szkółek roślinnych czy rowów melioracyjnych). Jedną z większych zmian jest redukcja liczby obiektów w klasie „budynek” z 21 do 10 jako efekt przyjęcia klasyfikacji obiektów zgodnej z KŚT. Należy jednak zaznaczyć, że po zmianach szczegółowa funkcja budynku nadal będzie uwzględniona, ale w danych atrybutowych (uwzględniono tu blisko 180 funkcji). A skoro o atrybutach mowa, również w tym akcie ich liczba została ograniczona. Jak tłumaczy autorzy przepisów, jest to związane z niewielkim znaczeniem informacyjnym niektórych elementów oraz brakiem wiarygodnych materiałów źródłowych niezbędnych do utrzymania tych danych w aktualności. Warto jednak odnotować, że w BDOT10k ma się także pojawić kilka nowych obiektów, np.: lądowisko dla helikopterów, przystanek promowy lub tramwaju wodnego, pochylnia, radar lub radiolantarnia. Do modelu BDOT10k dodano ponadto kategorie obiektów dotyczących rzeźby terenu (poziomica, skarpa, wawóz, dół, kopiec lub hałda, punkt wysokościowy w terenie), które mają być pozyskiwane przy aktualizacji tej bazy i wykorzystywane przy automatycznym generowaniu opracowań kartograficznych. Dokonano też uproszczenia modelu tej bazy m.in. przez rezygnację ze stosowania „wykazów” i dwustronnych relacji między klasami obiektów. Dla przeciętnego użytkownika przydatną zmianą jest rozkodowanie obiektów, dzięki czemu w pliku BDOT10k zamiast zapisu np. „1230.Ap” będzie po prostu „apteka”. Jak można przeczytać w materiałach z konsultacji społecznych, GUGiK ma ułatwić marszałkom województw dostosowanie BDOT10k do nowych wymogów przez udostępnienie im do tego celu swojego oprogramowania.

W rozporządzeniu określono, że geometrię obiektów BDOT10k pozyskuje się z dokładnością nie mniejszą niż 1,5 m, a w przypadku obiektów, których jednoznaczna identyfikacja w terenie jest utrudniona i zależna od oceny osoby dokonującej identyfikacji – z dokładnością nie mniejszą niż 5 m. Jeśli chodzi o BDOO, wprost określono, że jest ona aktualizowana automatycznie na podstawie BDOT10k. Zapisano także, że mapy topograficzne i ogólnogeograficzne tworzy się jedynie w postaci cyfrowej.

• Kosmetyka w PRG

Zmiany w przepisach dotyczących PRG są względnie niewielkie. Oprócz zdefiniowania wspomnianych usług WMS i WFS nowe rozporządzenie zakłada możliwość udostępniania danych o różnych typach granic według stanu na dzień 1 stycznia w latach wcześniejszych. Wprowadza ponadto nowe nazwy instytucji wynikające z ustaw: *Prawo o prokuraturze*, *przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej* oraz *Prawo wodne*. Ma także odbiurokratyzować czynności związane z weryfikacją PRG na korzyść weryfikacji prowadzonej wraz z aktualizacją (usunięto zapis dotyczący obowiązkowej weryfikacji tej bazy nie rzadziej niż co 10 lat).

• Szlifowanie standardów

Jedyna nowelizacja w tym pakiecie rozporządzeń dotyczy standardów geodezyjnych. Jak wyjaśnia GUGiK, to odpowiedź na liczne zapytania dotyczące praktycznych aspektów stosowania tych przepisów, które weszły w życie 22 sierpnia ubiegłego roku. Nowelizacja wprowadza m.in. zmianę w § 5 poprzez dodanie ust. 2a w brzmieniu: „nie stanowią osnowy pomiarowej

punkty pomierzone techniką GNSS, które są wykorzystywane wyłącznie do pomiaru punktu szczegółu terenowego niedostępnego do pomiaru bezpośredniego tą techniką”. Jak tłumaczy autorzy przepisów, ma to na celu ograniczenie tworzenia zbędnych dokumentów związanych z wymaganiami dokumentacji dotyczącej osnowy pomiarowej w sytuacji pomiaru metodą GNSS pojedynczych punktów niedostępnych do pomiaru bezpośredniego (np. narożnika budynku).

W pierwotnym projekcie nowelizacji zaproponowano, by operaty techniczne oraz mapy w wersji cyfrowej mogły być opatrywane przez kierownika pracy tylko płatnym podpisem kwalifikowanym. Ostatecznie dopuszczono stosowanie również bezpłatnego podpisu zaufanego, choć jedynie wtedy, „jeżeli możliwości techniczne podpisu zaufanego na to pozwalają”. Jak tłumaczy GUGiK, chodzi o wyeliminowanie podpisów typu XAdES, czyli zapisywanych w odrębnym pliku XML.

Nowelizacja wyłącza ponadto konieczność przedstawiania służebności gruntowych na mapach klasyfikacyjnych. Informacje te nie są niezbędne dla prawidłowego wykonania tych map – uzasadniają zmianę autorzy przepisów.

Doprecyzowano też § 36 określający skład operatu technicznego. W dotychczasowym punkcie 4 frazę „mapę porównania z terenem i szkice polowe, jeżeli zostały wykonane” zamieniono na „mapę porównania z terenem”. Punkt 5 zmienił z kolei brzmienie z „wykazy pomierzonych lub obliczonych współrzędnych punktów szczegółów terenowych” na „wykazy pomierzonych lub obliczonych współrzędnych punktów szczegółów terenowych, a także szkice jednoznacznie ilustrujące rozmieszczenie tych punktów i powiązanych z nimi szczegółów terenowych”. Jak argumentują autorzy przepisów, zmiana jest odpowiedzią na wątpliwości dotyczące załączania do operatu szkiców polowych w przypadku wykonywania pomiarów. Brak szkiców w takim przypadku wpływa na wydłużenie weryfikacji oraz ogranicza możliwość wykorzystania operatów przyjętych do PZGiK w kolejnych pracach.

Wprowadzono również nowe brzmienie § 40 regulującego modyfikowanie współrzędnych punktów granicznych. W ocenie autorów przepisów zmiana ta umożliwi pełne wykorzystanie materiałów zgromadzonych w PZGiK do podniesienia dokładności informacji o usytuowaniu granic nieruchomości, bez konieczności uruchamiania żmudnych procedur administracyjnych. Celem przepisu jest także uniknięcie niepotrzebnego modyfikowania pojedynczych punktów granicznych.

Warto wspomnieć, że w nowelizacji ostatecznie zrezygnowano ze zmiany kontrowersyjnego § 31 regulującego pomiar punktów granicznych przy sporządzaniu mapy do celów projektowych.

• Łato z prawem

Jesteśmy świadomi, że przedstawiliśmy tu jedynie najważniejsze zmiany, jakie wchodzi w życie. Nowe przepisy liczą jednak grubo ponad 100 paragrafów oraz kilkaset stron załączników. Z powodzeniem można by zatem napisać o nich opasły tom. Wykonawcom prac geodezyjnych oraz przedstawicielom Służby Geodezyjnej i Kartograficznej polecamy więc poświęcenie kilku wakacyjnych dni na uważne przestudiowanie nowych regulacji. Z pewnością dobrym rozwiązaniem będzie również zorganizowanie spotkań lokalnych wykonawców z urzędnikami starostwa, by omówić te rozporządzenia oraz sposób ich wdrażania w powiatowych bazach. Warto także zapytać dostawców oprogramowania, kiedy dostosują swoje aplikacje do nowych przepisów oraz ile to będzie kosztowało. Nie zaszkodziłoby wreszcie zapisanie się na szkolenie ze zmian w prawie. W te wakacje na nadmiar wolnego czasu nie powinniśmy zatem narzekać.

Jerzy Królikowski